

DU DANSKE LAND – OG VAND

NATUR OG KULTUR I AARHUS BUGT

Aarhus Bugt afgrænses af Kalø Vig mod nord, Sletterhage og Helgenæs i øst, Samsø og Tunø i syd og den østjyske kyst omkring Norsminde mod sydvest og . Bugten strækker sig i alt over et areal på ca. 610 km² og består af et ret fladt bassin, der tiltager i dybde fra vest mod øst fra 14 til 18 m. Sådan lyder de kolde facts. Men zoomer vi ind på området, så åbenbares nogle af de dejlige oplevelser, man kan få i den danske natur.

Selve sejlsområdet er for så vidt uproblematisk og ikke vidtstrakt. Både til søs og i land er der masser af oplevelser, hvor vi kan nyde naturens variationer og genopfriske historiske øjeblikke, som har sat sig spor helt ind i vores dage.

Vi starter turen i Norsminde, som er et lille fiskerleje, der ligger smukt og lidt ensomt med fjord mod vest og Århus Bugtens allersydligste grænse mod øst. Der er altid noget at opleve på disse kanter. Egnen er et lille tilløbsstykke for naturelskere fra nær og fjern.

Videre går det mod storbyen Aarhus, som også har sine natur- og kulturperler at smykke sig med. Turen finder sin afslutning i Kalø Vig, hvor Mols Bjerge ligger smukt og frister til vandreture. Det unikke landskab har så meget at byde på. Men det har oplevelserne på og under vandet også. Det er sådan set bare med at lukke sanserne op og sætte fantasien fri og gå ombord i det store udvalg.

Har du fået mod på at dykke ned i de Blå Oplevelser i Aarhus Bugt, så kig ind på www.blaaoplevelser.dk og find inspiration til din næste tur.

FAKTA OM BLÅ OPLEVELSER

Oplevelser og aktiviteter i udvalgte områder i Danmark beskrives på en interaktiv hjemmeside, der også vil fungere som et forum for deling af natur- og kulturoplevelser relateret til projektet. Hvert af de mange områder beskrives med fokus på den unikke natur og kultur, dyre- og planteliv, aktiviteter og oplevelser. Blå Oplevelser er støttet økonomisk af Nordea-fonden, Friluftsrådet og Danske Tursejlere.

NATUR OG KULTUR I AARHUS BUGT

TEKST: Frank Flemming Pedersen, Karsten Kristiansen

FOTO: VisitOdder, VisitAarhus-Roar Paaske, Colourbox, Nicolas Weldingh, Ali Bergen, Dennis Borup Jakobsen

Aarhus bugt bugner af Blå Oplevelser. Over og under vandet er der noget at se på og få forståelse af. Naturen på land, som den tager sig ud i de skønne Mols Bjerge, er unik og kan opleves på en fodtur gennem terrænet.

Men også fra søsiden er Aarhus Bugt betagende. Kystskoven strækker sig langs store områder af kysten syd for Århus, og mod øst hæver Mols Bjerges store morænebakker sig højt i landskabet.

Fuglelivet trives i lagunerne og de mange områder med flad strandeng, og både marsvin og sæler boltrer sig i det afvekslende farvand. Marsvin kan regelmæssigt ses i Århus Havn, og bugten har ofte været genstand for delfinbesøg.

Men der er mere i vente. Læs med og tag med Blå Oplevelser rundt i det betagende område ved Aarhus Bugt.

EN VILD KYSTNATUR

Området ved Århus bugt er et af vores mest naturskønne. Vige og halvøer bugter og kringler sig med masser af laguner og læsteder, der indbyder til nærmere udforskning. I disse vige ligger flere turbojer, du kan tage ophold ved, og så er der ellers masser af store og små lystbådehavne. Du kan derfor nemt bruge flere dage i området, hvis du vil have det hele med. Mulighederne for en tur i kajak, kano eller på SUP board er uendelige.

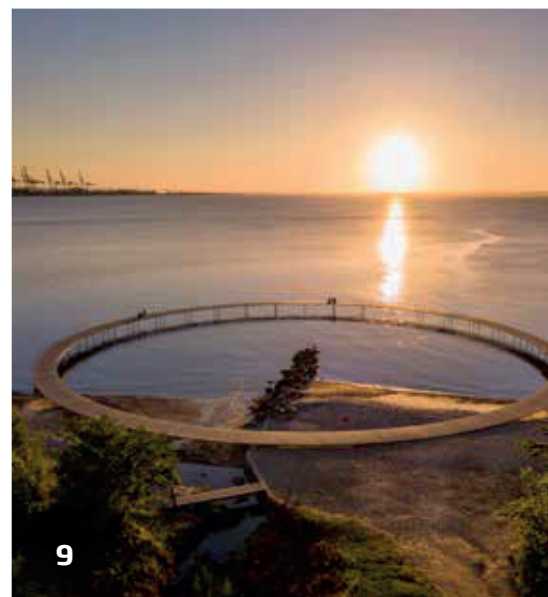
UNDER VANDET

Er du mere til en undervandsoplevelse, udfolder der sig massevis af liv her. Ved Aarhus Ø er der anlagt et kunstigt stenrev, der måler 30 gange 80 meter og op

til 8 meter i højden, og som skal tiltrække fisk, sæler og marsvin. Her kan man betragte det forunderlige undervandsliv, hvor dyr og planter trives.

Langs kysten af Mols er mulighederne mange. De store sten langs kysten er begroet af forskellig, farvestrålende tang, bl.a. savtang, blæretang og strengetang. Mellem sten og tang vimler det med især havkarusser, men du kan også møde stimer af tobis, torskeyngel, makrel og sild. Og så er der både almindelig og stor tangnål, der camouflerer sig godt.

Hvor bunden skråner ned og bliver dybere, skal du også holde øje med forskellige fladfisk. Torskefiskens fjæsing findes også på sandbunden - det er en rigtig flot fisk, der på trods af sin giftighed, er ret så spændende at møde - så længe du holder fingrene fra den.

FRA SYD

Starter du sejlturen i Aarhus Bugt i den sydlige del, er Norsminde lystbådehavn og indgangen til fjorden et besøg værd. Indsejlingen til Norsminde gennem den smalle afmærkede strømrunde er en helt speciel oplevelse, som bare skal opleves – og sker bedst ved højvande med ringe strøm.

Fra Hou syd for Norsminde og til Århus ligger sandstrandene som perler på en snor, og kysten er præget af tæt, grøn kystskov med store bøgetræer. Har du gummibåd med og kan tage i land, er her masser af utroligt smukke gåture i skoven med udsigt over havet, f.eks. ved Moesgård Strand med afmærket sti gennem skoven til et besøg på det fantastiske Moesgård Museum, Marselisborg Dyrehave og Slot og ved den smukke ”Uendelige Bro” lige syd for Marselisborg Marina.

I Århus Havn er der, udover de mange lokkende tilbud i Århus by, mange tilbud til den besøgende. Havnebadet, havbanen og de mange gode spisesteder tiltrækker et mangfoldigt publikum. Mod syd kan du ligge i Marselisborg Lystbådehavn og mod nord i Århus Lystbådehavn.

En helt ny bydel ”Århus Ø” med ny (og stadig omdiskuteret) arkitektur er i løbet af de seneste 10 år opstået mellem de to lystbådehavne. Kysten nord for Århus byder på flere lækre strande, inden du først når Egå Marina og efterfølgende Kaløvig Bådelag. Dette er Århus-bugtens to store marinaer med alle faciliteter.

MARSVINENE BOLTRER SIG

Marsvinene ses ofte i Århusbugten. De kommer gerne ind i Djurslands mange vige. Den lille hval kommer ganske tæt på havnene, og det er ikke ualmindeligt

at se dem inde i Århus Havn – forår og sommer sammen med stimer af sild og makrel.

Man siger egentlig at marsvin er sky og holder sig fra både, men de seneste årtier er der kommet flere og flere beretninger om marsvin, der følger både og rider på bovbølgen ligesom delfiner i udlandet. Det er derfor meget sandsynligt, at du møder marsvin på en sejltur rundt i bugten. Husk altid at holde ca. 100 meters afstand til marsvinene og lad dem komme til dig.

TAG KAJAKKEN RUNDT

Er du til kajaksejlsads, så er Aarhus Bugten også et lille smørhul. Laguner, vige og halvøer er spændende at udforske, og de mange sandstrande indbyder til et frokoststop med badetur. Og på vejen kommer du forbi en masse charmerende havne og endda en slotsruin.

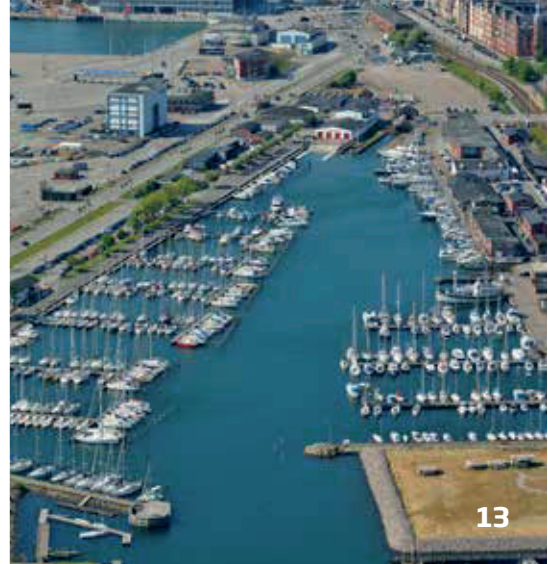
10

11

12

13

14

I bunden af Kalø Vig ligger nogle lavvandede laguner og Mågeøen, som er et godt sted at spejde efter fugle. Følle strand er en dejlig strand, der også er oplagt til at gøre ophold ved. Her i området møder du også tæt kystskov, og så passerer du Kalø Slotsruin, der blev opført sammen med resten af slottet i 1313 og fungerede som forsvarsborg. Tag eventuelt turen ind til Nappedam Lystbådehavn, der ligger naturskønt omgivet af Kalø-skovene i bunden af Århus-bugten.

Du anbefales at følge den afmærkede indsejling øst om Rønsten-revet udenfor Nappedam. Stedkendte og mindre fartøjer kan også fint benytte den dybe, men uafmærkede rende, som passerer lige forbi Kalø Slotsruin. Rønsten-revet med den gigantiske Rønsten beskytter lagunen indenfor, som også opsøges af rigtig mange wind- og kitesurfere.

Nappedam er også ideel for udforsk-

ning af Kalø Slotsruin og de omliggende skove (du kan gratis låne cykler på havnen – og en visit til den lokale fiskehandler med eget røgeri i Egens lige øst for havnen er nærmest et ”must”).

TAG ET KIG PÅ KULTURARVEN

Kalø Slotsruin er et velbesøgt sted af både sejlere, kajakkere, vandrere og mange flere. Ruinens placering lige ved vandkanten for enden af en halvanden kilometer lang dæmning – og med vand på tre sider – gør ruinen til et smukt og oplagt udflugtsmål fra vandsiden. Ved turbøjerne omkring ruinen ligger du beskyttet i al slags vejr med direkte udsigt til ruinen.

Hvert år besøger omkring 150.000 den over 700 år gamle ruin, hvis historie rummer både dramatik, forfald og nye muligheder. I 1313 havde kongen, Erik Menved, nedkæmpet et oprør fra jyske bønder, der var utilfredse med kongens mange krige og de store skatter, der blev

inddrevet for at finansiere disse. For at holde eventuelle oprørere i ave og kontrollere og beskatte lokalområderne, opførtes fire såkaldte tvangsborge i Jylland, og Kalø var en af dem.

Fra ruinen er der en enestående udsigt over hele Kalø Vig og naturen her ved Mols Bjerger. Du har blandt andet mulighed for at nyde landskabet og naturen fra tårnets top. Der er bygget en trappe, der leder besøgende op til panoramaudsigten i toppen af tårnet. Herfra overskuer du, ligesom i middelalderen, hele bugten ind mod Århus og hele det omliggende og meget smukke landskab. Der er planlagt at opføre et formidlingscenter for både Kalø Slotsruin og Nationalpark Mols Bjerger ved Kalø.

VIDERE LANGS ØSTSIDEN AF MOLS

På Mols-siden syd for Nappedam kan du vælge at tage ind i Knebel Vig og besøge havnen her eller ligge ved de fine turbøjer. Giv dig god tid – alt for mange

15

16

17

18

19

20

snyder sig selv for den fine oplevelse af indsejlingen gennem den afmærkede og indtil 14 m dybe rende til Knebel Vig, hvor du kan ligge beskyttet for alle vinde ved turbøjerne med 1. klasses udsigt til Mols Bjerger. Men husk at navigere nøjagtigt – sejl ”udefra og ind” med skorstenene fra Studstrupværket agterude, da der ligger store sten nord for indsejlingen og sandbanker mod syd.

Store strandenge findes i området ved Øhoved og Skødshoved. Den lille marina ved Skødshoved på østsiden af Mols er også et besøg værd, hvis båden ikke stikker for dybt. På strandengene trives en lang række vade- og andefugle, der raster og søger føde.

Videre mod syd ind i Begtrup Vig mellem Skødshoved og Helgenæs passerer du de flotte klinger langs Skødshoveds sydvestside. Det er især inderst i vigen ved Rønne, at du skal holde øje med et spændende fugleliv. Sælen er også en hyppig gæst i

området. Ankerbøjerne i Begtrup Vig og den lille havn Kongsgårde ved vigens sydside indbyder til oplevelse af området.

BETAGENDE UDSIGTER

Vest for Kongsgårde ligger også store fuglerige strandenge – mange gang med store flokke af rastende gæs. Det smukke og historiske område ved ”Draget” – den smalle forbindelse mellem Mols og Helgenæs – og de nærliggende ”Olaf Ryes Skanser” er tætliggende udflugtsmål fra enten turbøjerne i bunden af vigen eller Kongsgårde havn. Strandengene omkring Vængesø, hvor du måske kan være heldig at høre den gråstrubede lappedykkers grisehyl i ynglesæsonen, ligger også lige øst for Kongsgårde.

Turen i Aarhus Bugt afsluttes med Helgenæs – ”Næsen af Mols”- som fra søsiden ses viden om. Det kuperede morænelandskab har fra Sletterhage Fyr på sydspidsen gode stier, som bare venter på at blive udforsket. Herfra er der beta-

gende udsigt mod nordspidsen af Samsø, hvor det bakkede landskab fortsætter i Nordby Bakker og mod øst til Hjelm. I klart vejr kan Sjællands Odde også skimtes i horisonten i kølvandslinjen fra Mols Linjens store katamaranfærger, som ved Helgenæs passerer helt tæt på kysten.

Ved sydspidsen af Helgenæs når havet i en dyb rende en dybde på op til 61 m, og lidt længere mod syd og Samsø/Tunø ligger den flade Mejlflak med kun ½ m dybde. Sletterhage Fyr er 16 m højt og bygget i 1894, og langs kysten samler der sig også rigtigt mange lystfiskere i jagten på både havørred og fladfisk.

Her slutter vores rundtur i Aarhus-bugten, og fra Helgenæs ligger havet åbent for enten en tur videre til Samsø og Tunø mod syd eller på en tur til Ebeltoft Vig. Der er Blå Oplevelser i farvandet på disse kanter. Vi fik set noget. Ikke alt. Måske ikke engang det vigtigste – men så vender vi meget gerne tilbage. ■